

Níže uvedené úlohy představují přehled otázek, které se vyskytly v tomto nebo v minulých semestrech ve cvičení nebo v minulých semestrech u zkoušky. Mezi otázkami semestrovými a zkuškovými není žádný rozdíl, předpokládáme, že připravený posluchač dokáže zdárně zodpovědět většinu z nich.

Tento dokument je k dispozici ve variantě převážně s řešením a bez řešení.

Je to pracovní dokument a nebyl soustavně redigován, tým ALG neručí za překlepy a jazykové prohřešky, většina odpovědí a řešení je ale pravděpodobně správně :-).

Nahrazení rekurzivního volání tabelací

1. Popište, jak byste výpočet hodnoty rekurzivní funkce $f(6,7)$ převedli na vyplňování hodnot v poli, když funkce f je rekurzivně definována takto:

a)

$$f(x,y) = \begin{cases} 0 & \text{pokud } x=0 \text{ nebo } y=0 \text{ nebo } z=0 \\ f(x-1, y-1) + f(x-1,y) + f(x,y-1) + 1 & \text{jinak} \end{cases}$$

b)

$$f(x,y) = \begin{cases} 0 & \text{pokud } x=0 \text{ nebo } y=0 \\ \max (f(x-1, y-1) + f(x-1,y)) + f(x,y-1) + 1 & \text{jinak} \end{cases}$$

2.

Popište, jak byste výpočet hodnoty rekurzivní funkce $f(6,8,7)$ převedli na vyplňování hodnot v poli, když funkce j je rekurzivně definována takto:

a)

$$f(x,y,z) = \begin{cases} 0 & \text{pokud } x=0 \text{ nebo } y=0 \text{ nebo } z=0 \\ f(x-1, y-1, z-1) + f(x-1,y,z) + f(x,y-1,z) + f(x,y,z-1) + 1 & \text{jinak} \end{cases}$$

b)

$$f(x,y) = \begin{cases} 0 & \text{pokud } x=0 \text{ nebo } y=0 \\ 3*f(x-1,y-1) - f(x,y-1) - f(x-1,y,z-1) + 1; & \end{cases}$$

3.

Pascalův trojúhelník:

```

          1
         1 1
        1 2 1
       1 3 3 1
      1 4 6 4 1
     1 5 10 10 5 1
    1 6 15 20 15 6 1
   1 7 21 35 35 21 7 1
  .. .. .. .. ..
    
```

Pascalův trojúhelník obsahuje kombinační čísla nebo chcete-li binomické koeficienty. Označme binomický koeficient symbolem $\text{Bin}(n,k)$.

Připomeňme si, že platí rekurentní vztah

$$\text{Bin}(n,k) = \text{Bin}(n-1,k) + \text{Bin}(n-1,k-1)$$

Můžeme proto rekurzivně definovat funkci Bin, která vrací binomický koeficient

$$\text{Bin}(n,k) = \begin{cases} 1 & \text{pro } n = 0 \text{ nebo } k = 0 \\ \text{Bin}(n-1,k) + \text{Bin}(n-1,k-1) & \text{jinak} \end{cases}$$

Zjistěte kolikrát by byla funkce Bin() volána při provedení příkazu $x = \text{Bin}(6,4)$;

4. Ackermanova funkce je definována pro dva celočíselné nezáporné parametry n, m , je tedy možné její hodnoty jednoduše zapisovat do tabulky. Popište, jak budete postupně vyplňovat tabulku, abyste se vyhnuli rekurzivnímu volání. Dokážete určit hodnotu $A(4,4)$?

$$A(n, m) = \begin{cases} m+1 & \text{pro } n=0 \\ A(n-1, 1) & \text{pro } n>0, m=0 \\ A(n-1, A(n, m-1)) & \text{pro } n>0, m>0 \end{cases}$$

(Chyba v definici není, druhý parametr ve třetím řádku je opět výsledek volání funkce A.)

Optimální binární vyhledávací strom

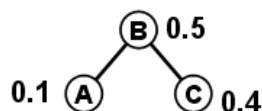
5. Optimální binární vyhledávací strom
- minimalizuje hloubku stromu
  - maximalizuje cenu uzlů
  - maximalizuje počet listů
  - minimalizuje dobu vyhledávání ve stromu
  - minimalizuje délku cesty z kořene do libovolného listu

6. Je dáno n klíčů. Společně s každým klíčem je dána také pravděpodobnost dotazu na tento klíč. Nalezení kořene optimálního BVS sestaveného z těchto klíčů má asymptotickou složitost

- $O(\log(n))$
- $\Theta(n)$
- $O(n \cdot \log(n))$
- $\Omega(n^2)$
- $\Omega(2^n)$

- 7a. Pravděpodobnost dotazu na jednotlivé konkrétní klíče BVS daného na obrázku je uvedena u jednotlivých uzlů. Předpokládejme, že se vždy dotazujeme na klíč, který ve stromu je. Z dlouhodobého hlediska je průměrný počet navštívených uzlů při jednom dotazu (= „cena stromu“) roven

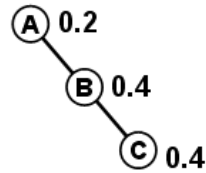
- 0.5
- 1.0
- 1.25
- 1.5
- 1.75

7b.

Pravděpodobnost dotazu na jednotlivé konkrétní klíče BVS daného na obrázku je uvedena u jednotlivých uzlů. Předpokládejme, že se vždy dotazujeme na klíč, který ve stromu je. Z dlouhodobého hlediska je průměrný počet navštívených uzlů při jednom dotazu (= „cena stromu“) roven

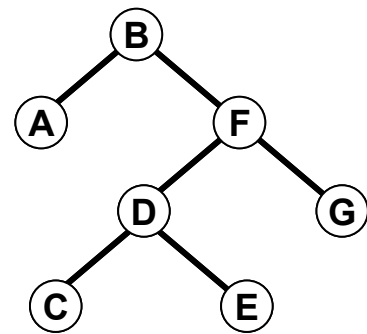
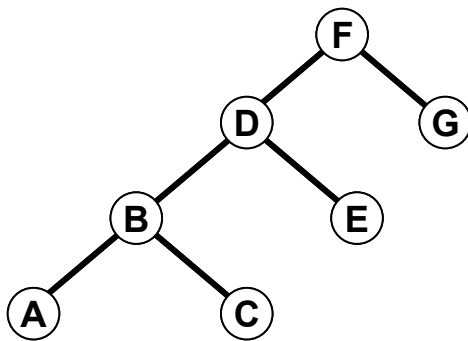
- a) 0.2
- b) 1.0
- c) 1.8
- d) 2.2
- e) 2.5

8.

Jsou dány dva binární vyhledávací stromy obsahující stejné klíče. Pravděpodobnost dotazu na jednotlivé konkrétní klíče je dána níže uvedenou tabulkou. Vypočtěte, který z uvedených stromů je za těchto okolností výhodnější pro operaci FIND, tj, najděte ten, v němž průměrný počet dotazů na hodnotu klíče během jedné operace FIND je menší. (Předpokládáme, že obsah stromů se dlouhodobě nemění.)

- A: 0.10
- B: 0.20
- C: 0.25
- D: 0.05
- E: 0.10
- F: 0.25
- G: 0.05

Řešení: Cenu každého uzlu vynásobíme jeho hloubkou (kořen má v tomto případě hloubku 1) a sečteme v každém stromě zvlášť:

Levý strom: $4 \cdot 0.1 + 3 \cdot 0.20 + 4 \cdot 0.25 + 2 \cdot 0.05 + 3 \cdot 0.10 + 1 \cdot 0.25 + 2 \cdot 0.05 = 2.75$

Pravý strom: $2 \cdot 0.1 + 1 \cdot 0.20 + 4 \cdot 0.25 + 3 \cdot 0.05 + 4 \cdot 0.10 + 2 \cdot 0.25 + 3 \cdot 0.05 = 2.60$

Výhodnější je pravý strom.

9.

Je možné, aby v optimálním BVS měl každý uzel nejvýše jednoho potomka? Jaké by musely být pravděpodobnosti pro jednotlivé uzly v takovém případě?

Řešení Pokud má strom jen jeden nebo dva uzly, je požadavek splněn automaticky a pravděpodobnosti mohou být libovolné. Ukážeme si úvahu pro 3 uzly. Protože hledaný strom je vyhledávací a jeho kořen má jen jednoho potomka, musí být kořenem uzel s nejmenším nebo největším klíčem. Předpokládejme BÚNO, že je to uzel s nejnižším klíčem. Označme uzly v rostoucím pořadí klíčů u_1, u_2, u_3 a pravděpodobnosti jejich návštěv p_1, p_2, p_3 . Uvědomme si nyní (kreslete si obrázek), že když má každý uzel nejvýše jednoho potomka, leží každý uzel v jiné hloubce. Předpokládejme, opět bez velké újmy na obecnosti, že uzel p_i leží v hloubce i . Celkově tedy můžeme cenu našeho stromu vyjádřit formulí $p_1 \cdot 1 + p_2 \cdot 2 + p_3 \cdot 3$. Protože je to strom optimální, musí platit nerovnosti vyjadřující skutečnost, že tento strom nemá vyšší cenu než ostatní možné stromy nad těmito uzly. Jmenovitě máme:

$$p_1 \cdot 1 + p_2 \cdot 2 + p_3 \cdot 3 \leq 2 \cdot p_1 + p_2 + 2 \cdot p_3$$

$$p_1 \cdot 1 + p_2 \cdot 2 + p_3 \cdot 3 \leq 3 \cdot p_1 + 2 \cdot p_2 + p_3$$

Po jednoduché úpravě získáme podmínku pro pravděpodobnosti:

Ceny optimálních podstromů jsou popsány polem:

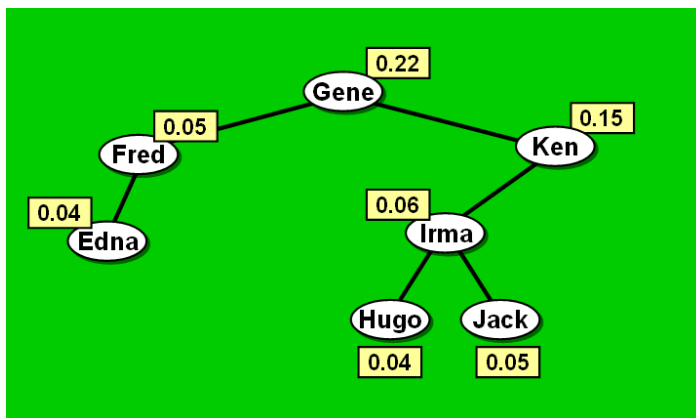
	1-A	2-B	3-C	4-D	5-E	6-F	7-G	8-H	9-I	10-J	11-K	12-L	13-M	14-N	15-O
1-A	0.03	0.14	0.37	0.39	0.48	0.63	1.17	1.26	1.42	1.57	2.02	2.29	2.37	2.51	2.56
2-B	0	0.08	0.28	0.30	0.39	0.54	1.06	1.14	1.30	1.45	1.90	2.17	2.25	2.39	2.44
3-C	0	0	0.12	0.14	0.23	0.38	0.82	0.90	1.06	1.21	1.66	1.93	2.01	2.15	2.20
4-D	0	0	0	0.01	0.06	0.16	0.48	0.56	0.72	0.87	1.32	1.59	1.67	1.81	1.86
5-E	0	0	0	0	0.04	0.13	0.44	0.52	0.68	0.83	1.28	1.55	1.63	1.77	1.82
6-F	0	0	0	0	0	0.05	0.32	0.40	0.56	0.71	1.16	1.43	1.51	1.63	1.67
7-G	0	0	0	0	0	0	0.22	0.30	0.46	0.61	1.06	1.31	1.37	1.48	1.52
8-H	0	0	0	0	0	0	0	0.04	0.14	0.24	0.54	0.72	0.78	0.89	0.93
9-I	0	0	0	0	0	0	0	0	0.06	0.16	0.42	0.60	0.66	0.77	0.81
10-J	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.05	0.25	0.43	0.49	0.60	0.64
11-K	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.15	0.33	0.39	0.50	0.54
12-L	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.09	0.13	0.21	0.24
13-M	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.02	0.07	0.09
14-N	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.03	0.05
15-O	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.01

Analogicky podle příkladu z přednášky určete, jak bude vypadat optimální strom, když jej vybudujeme pouze pro 7 uzlů počínaje Ednou a konče Kenem.

Řešení:

	5-E	6-F	7-G	8-H	9-I	10-J	11-K
0	0.04	0.13	0.44	0.52	0.68	0.83	1.28
0	0	0.05	0.32	0.40	0.56	0.71	1.16
0	0	0	0.22	0.30	0.46	0.61	1.06
0	0	0	0	0.04	0.14	0.24	0.54
0	0	0	0	0	0.06	0.16	0.42
0	0	0	0	0	0	0.05	0.25
0	0	0	0	0	0	0	0.15
0	0	0	0	0	0	0	0

	5-E	6-F	7-G	8-H	9-I	10-J	11-K
0	5	6	7	7	7	7	7
0	0	6	7	7	7	7	7
0	0	0	7	7	7	7	7
0	0	0	0	8	9	9	11
0	0	0	0	0	9	9	11
0	0	0	0	0	0	10	11
0	0	0	0	0	0	0	11
0	0	0	0	0	0	0	0

11.

Jsou dány prvky s klíči A-G. Pravděpodobnost dotazu na jednotlivé konkrétní klíče je dána níže uvedenou tabulkou. Metodou **dynamického programování** sestrojte optimální strom z hlediska operace FIND, tj. najděte takový strom, v němž průměrný počet dotazů na hodnotu klíče během jedné operace FIND je nejmenší (Předpokládáme, že obsah stromu se dlouhodobě nemění). Napište, jak vypadá tabulka ohodnocení optimálních podstromů a tabulka jejich kořenů a výsledný strom namalujte.

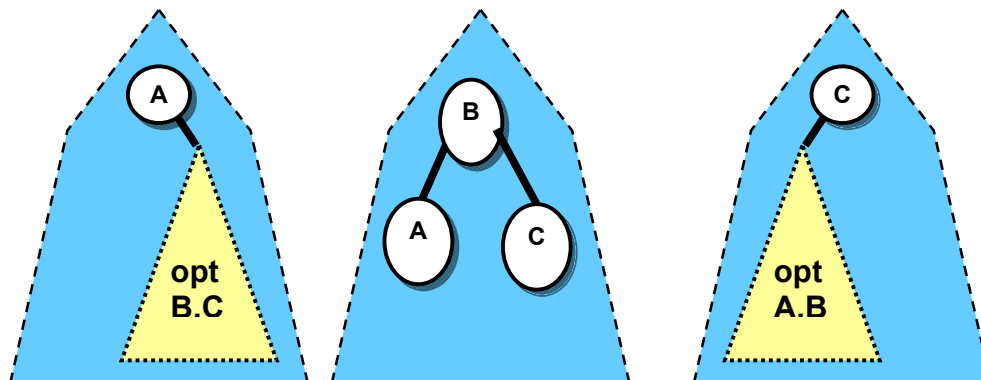
- A: 0.10
- B: 0.10
- C: 0.25
- D: 0.35
- E: 0.10
- F: 0.05
- G: 0.05

Řešení:

Nejllepší je se podívat do přednášky, kde je vše pěkně popsáno a definováno. Zde jen několik „praktických“ poznámek.

Tabulka ohodnocení optimálních podstromů t

- Má stejný počet řádek, jako je počet uzlů. Řádkový index odpovídá počátečnímu uzlu L z intervalu uzlů $L..R$,
- má o jeden sloupec více, než je uzlů. Sloupcový index odpovídá koncovému uzlu R z intervalu uzlů $L..R$,
- je dobré si uvědomit, že uzly mají pevně dané pořadí (jejich klíče jsou uspořádány)
- má tedy pod diagonálou samé nuly, protože podstrom s $L < R$ nemá smysl,
- vše pod diagonálou chápeme jako prázdný podstrom,
- na diagonále jsou hodnoty „jednozlových“ podstromů, tedy přímo pravděpodobnost dotazu (1-krát, neboť hloubka je 1. V předchozích přednáškách byla hloubka stromu s jedním uzlem definována jako rovna nule. Uváděním hloubky od jedné vznikl trochu zmatek. Konzistentnější by bylo ponechat hloubku stromu s jedním uzlem rovnu nule a uvádět, že hodnotu pravděpodobnosti dotazu uzlu vynásobíme hloubkou uzlu zvětšenou o 1.),
- Při vyplňování tabulky musíme do políčka o souřadnicích $[L,R]$ vyzkoušet všechny možné polohy kořene v rámci intervalu $L..R$. Pro $L=A$ a $L = C$ jsou možnosti následující:

Opt B,C znamená optimální podstrom sestávající z uzlů B a C, tj. výsledek předchozího kroku dynamického programování. Je to ten, jehož ohodnocení bylo menší, v našem případě podstrom s kořenem C.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

c)

0	0.10	0.30	0.75	1.25	1.55	2.05	2.20	0	5	5	7	7	7	8	8
0	0	0.10	0.45	0.95	1.25	1.65	1.80	0	0	6	7	7	7	8	8
0	0	0	0.25	0.75	0.95	1.35	1.50	0	0	0	7	7	8	8	8
0	0	0	0	0.25	0.45	0.85	1.00	0	0	0	0	8	8	8	8
0	0	0	0	0	0.10	0.35	0.45	0	0	0	0	0	9	10	10
0	0	0	0	0	0	0.15	0.25	0	0	0	0	0	0	10	10
0	0	0	0	0	0	0	0.05	0	0	0	0	0	0	0	11
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Nejdelší společná podposloupnost

11.

Dva dané řetězce mají oba délku n. Nejdelší společnou podposloupnost těchto řetězců lze nalézt v čase

- a) $\Theta(\log(n))$
- b) $\Theta(n)$
- c) $\Theta(n \cdot \log(n))$
- d) $\Theta(n^2)$
- e) $\Theta(n^3)$

12.

Nejdelší společná podposloupnost

Algoritmus hledání nejdelší společné posloupnosti je snadno zapamatovatelný a mechanicky reprodukovatelný.

Najděte tedy nejdelší společnou podposloupnost v několika jednoduchých případech:

A: 1100110011001100

B: 1010101010101010

A: 110100100010000100001000001

B: 001011011101111011110111110 (B = doplněk A)

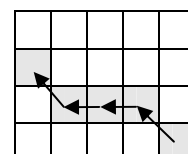
A: 110100100010000100001000001

B: 100000100000100001000100101 (B = A pozpátku)

13a.

Následující matice 5x4 polí reprezentuje výřez v obrázku. Každé políčko představuje jeden pixel s uvedenou hodnotou. Postupovat lze jen zleva doprava, a to vodorovně, nebo pod úhlem ± 45 stupňů, tj. do políčka s indexem $[i,j]$ se lze dostat z políčka v předchozím sloupci s indexem $[i-1, j-1]$, $[i, j-1]$, $[i+1, j-1]$, kde i =řádkový index a j = sloupcový index.

		j →			
i	2	12	23	18	
	23	23	6	12	
	20	9	12	10	
v	18	15	11	8	
	16	12	8	7	

Dynamickým programováním nalezněte spojnicí levé a pravé strany (touto spojnicí se míní posloupnost políček, jedno políčko na sloupec, začínající ve sloupci s indexem $j=1$ a končící ve sloupci s $j=4$) takovou, že součet hodnot podél ní je minimální.

Jaké mezivýsledky si musíte pamatovat pro jednotlivé sloupce a pro celou tabulku?

Myšlenka řešení:

Představme si, že máme matici M obsahující pouze dva sloupce. Abychom našli uvedenou spojnicí, uděláme toto: Probereme postupně všechny prvky ve druhém sloupci a pro každý prvek $M[i,2]$ zaregistrujeme minimum ze tří součtů: $S[i,2] = \min \{M[i-1,1]+M[i,2], M[i,1]+M[i,2], M[i+1,1]+M[i,2]\}$, tedy součtu hodnoty $M[i,2]$ a některého z jeho možných tří předchůdců. Pro toto minimum zaregistrujeme také, pro kterého z předchůdců nastává (např, pomocí hodnot $-1, 0, +1$).

Když toto provedeme, stačí jen projít znova druhý sloupec a najít nejmenší hodnotu součtů $S[i,2]$. Protože je tam zaregistrován i přechůdce, je kompletní (byť krátká) hledaná cesta nyní známa. Podívejte se na následující obrázek. Velká čísla představují původní hodnoty $M[i,j]$, malá čísla představují součty podél nalezených spojnic končících v jednotlivých prvcích druhého sloupce, tj hodnoty $S[i,j]$ (pro zjednodušení případné implementace položme $S[i,1] = M[i,1]$ pro všechna i). Šedě je podbarveno celkové minimum.

2 2	12 14
23 23	23 25
20 20	9 27
18 18	15 31
16 16	12 28

Nyní si představme, že k tomuto řešení připojíme dále třetí sloupec. Ve druhém sloupci je pro každý jeho prvek známa optimální spojnice, která končí v tomto prvku. Nyní tedy stačí projít třetí sloupec stejně jako jsme poprvé procházeli druhý sloupec a zaregistrovat pokaždé minimum $S[i,3] = \min \{S[i-1,2]+M[i,3], S[i,2]+M[i,3], S[i+1,2]+M[i,3]\}$ a zaregistrovat příslušného předchůdce.

Přidávání dalších (čtvrtého, pátého, atd...) sloupců se řídí stejným pravidlem, takže v dané úloze získáváme následující definitivní obrázek

2	12	23	18
23	23	6	12
20	9	12	10
18	15	11	8
16	12	8	7

Celkem tedy si pro každý sloupec j musíme pamatovat hodnoty $S[i,j]$ $i=1..5$, a předchůdce každého prvku. Předchůdce můžeme ukládat do další matice P , kde $P[i,j]$ je $-1, 0$ nebo $+1$.

13b.

Následující matice m reprezentuje výřez v obrázku. Každé políčko představuje jeden pixel s uvedenou hodnotou. Postupovat lze jen zleva doprava, a to vodorovně, nebo pod úhlem ± 45 stupňů, tj. do políčka s indexem $[i,j]$ se lze dostat z políčka v předchozím sloupci s indexem $[i-1, j-1]$, $[i, j-1]$, $[i+1, j-1]$, kde i =řádkový index a j = sloupcový index.

	j →			
i	3	12	23	18
	15	23	6	12
	20	9	12	10
v	18	14	19	8
	16	12	8	7

Dynamickým programováním nalezněte spojnicí levé a pravé strany (touto spojnicí se míní posloupnost políček, jedno políčko na sloupec, začínající ve sloupci s indexem $j=1$ a končící ve sloupci s $j=4$) takovou, že součet absolutních rozdílů hodnot podél cesty je minimální. Rozdílem hodnot podél cesty je např. pro políčko $[i, j]$ hodnota $abs(m[i,j] - m[i_{prev},j-1])$, kde i_{prev} nabývá jedné z hodnot $\{i-1, i, i+1\}$.

Jaké mezivýsledky si musíte pamatovat pro jednotlivé sloupce a pro celou tabulku?

Myšlenka řešení je zcela identická jako v předchozí variantě. Místo pouhých součtů podél spojnice budeme registrovat součty absolutních hodnot rozdílů, jinak se nezmění vůbec nic.

Matici S tedy budeme počítat ze vztahu:

$$S[i,j] = \min \{ S[i-1, j-1] + abs(M[i, j] - M[i-1, j-1]), \\ S[i, j-1] + abs(M[i, j] - M[i, j-1]), \\ S[i+1, j-1] + abs(M[i, j] - M[i+1, j-1]) \}$$

Výslednou matici tu pro nedostatek času neuvádím, spočtěte si ji jako snadné cvičení.

----- E -----

A

The set of n distinct keys is given. Also a probability of the key being queried is given for each key. Establishing the root of the optimal BST built on the given keys is a task with complexity:

- f) $O(\log(n))$
- g) $\Theta(n)$
- h) $O(n \cdot \log(n))$
- i) $\Omega(n^2)$
- j) $\Omega(2^n)$

A elsewhere

Two given strings are both of length n . The longest common subsequence of these strings can be found in time:

- f) $\Theta(\log(n))$
- g) $\Theta(n)$
- h) $\Theta(n \cdot \log(n))$
- i) $\Theta(n^2)$
- j) $\Theta(n^3)$